

MÁTRASZŐLŐS és a klímaváltozás

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Röviden a klímaváltozásról

Már biztosan nagyon sokat hallottál az éghajlatváltozásról, más néven klímaváltozásról, ami az éghajlat tartós és jelentős mértékű átalakulását jelenti.

De vajon mi okozza? Képzeld magadat egy üvegházba, ahova besüt a Nap.

A napsugarak bejutnak az üvegen keresztül, felmelegítik a földet, de a talajról felszálló hő az üveg miatt nem tud kiszökni a szabad levegőbe, így odabent meleg lesz.

A Föld légkörében az utóbbi évtizedekben gázok halmozódtak fel, amelyek éppen olyan hatást idéznek elő, mint az üvegház teteje. A Napból érkező sugárzás lejut a földfelszínre, és felmelegíti azt. Ám az onnan a világűr felé áramló hő egy részét az üvegházhatású gázok itt tartják a Föld légkörében, így az felmelegszik.

Mindezt mi emberek idéztük elő.

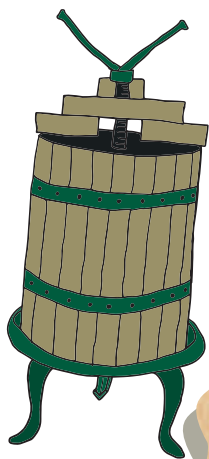
A szén, kőolaj és földgáz elégetése, a nagyüzemi mezőgazdaság, a hulladékok lebomlása olyan gázokat bocsátanak a légkörbe, amelyek ott feldúsulva üvegházhatást okoznak. Vannak azonban eszközeink arra, hogy a változásokat lassítsuk, és alkalmazkodjunk az új körülményekhez.

Mindezzel pedig nem csak a katasztrofális következmények elkerülését segíthetjük, hanem napi életünket is észszerűbbé, költséghatékonyabbá tehetjük.

Tudjuk jól, hogy a halogatás soha nem segít, viszont mindig ront a helyzeten!

Vágjunk bele a klímavédelembe, a készülő települési klímastratégia és a kapcsolódó rendezvények is ehhez nyújtanak segítséget.

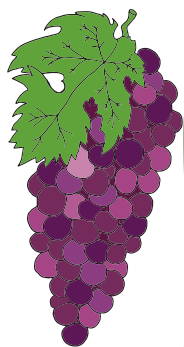
A Kelet-cserhádi Tájvédelmi Körzet hegylábi területén terül el a Mátrára néző falu, Mátraszőlős. Völgyi klímája, a vulkanikus, üledékes (andezit és mészkő) kőzetanyaga kedvez a szőlő- és gyümölcstermesztésnek, ám a mérsékelten száraz, hűvös éghajlat rendkívül sérülékenyvé teszi a művelt kultúrtáj és az ökológiailag rendkívül fontos természetközeli területek ökoszisztémáját.

A kiegyenlített időjárás itt is kezd szélsőségesebbé válni.

Az erdők, a vízfelületek és a nyílt völgyekben áthaladó különböző légtömegek jól működő szabályozó rendszere egyelőre képes jelentősen mérsékelni az éghajlatváltozás hatásait. Azonban mi emberek tudatos segítsége nélkül ez sajnos kevés.

Talán nem tudtad, de Nógrád megye rendelkezik hazánkban a legnagyobb erdőszültséggel (40%), ez az országos átlag körülbelül duplája.

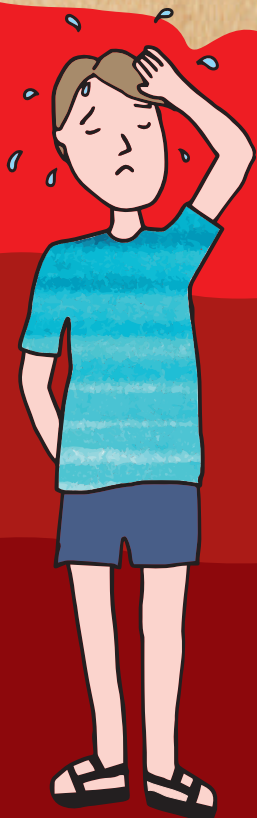
A természetközeli erdők fái télen fűtik, nyáron hűtik a tájat, de felsorolni is nehéz, mennyi mindent tesznek még a környezetért. Védelmük, megőrzésük és területük növelése itt a legfontosabb feladat a klímaváltozáshoz való adaptáció kapcsán.

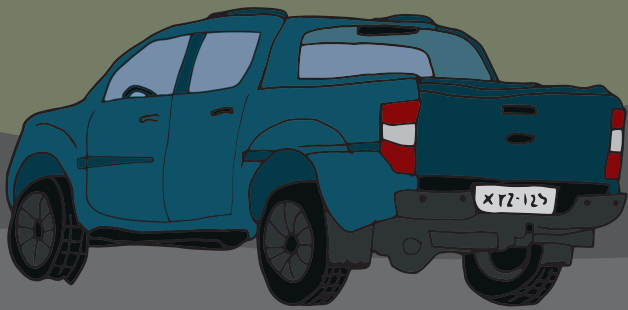
A település belső részein is fontos az egészséges, zöld környezet, a kedvező mikroklíma kialakítása. Mátraszőlősrre szerencsére egyelőre nem jellemzőek az Alföldön tapasztalható erősödő hőhullámok, azonban jobb ezekre felkészülni. A fokozott hőstressz a legidősebb és legfiatalabb korosztályok számára jelent kiemelt kockázatokat, de mindenki nehezen viseli.

A rendkívüli hőterhelés jelentősen megterheli szívünket és érrendszerünket, zavarja a nyugodt alvást.

Saját portánk, házunk hőháztartását már akár egészen egyszerű megoldásokkal, praktikákkal is jelentősen javíthatjuk. Növeljük a zöldfelületeket, betont csak indokolt esetben használjunk! Klímahasználat helyett szellőtessünk korán és szerezzünk be a napfényt beengedő, de a hőt kint tartó relaxákat.

Sajnos országos probléma az illegális hulladéklerakás és az égetés. Előző nem csupán esztétikai probléma, hanem például értékes földterületeket és talajvizet is beszennyeznek vele az elkövetők. Később olvasni fogsz arról is, mekkora kárt tud okozni például már egy darab ceruzaelem is. A zöldhulladék égetése szintén többrétű probléma. Egyfelől értékes tápanyagokat füstölünk el, ahelyett hogy komposztálnánk azokat. Másfelől már akár egy körülbelül 100 kg-os kupac felgyújtása is képes egy ekkora faluban egészségügyi kockázatot jelentő légszennyezést okozni. A környezetvédelem és a klímaváltozás elleni védekezés szorosan összefüggő területek.

Mi az az ökológiai lábnyom?

Manapság egyre aggasztóbb híreket hallunk Földünk állapotáról, klímánkról, az emberiség és a bolygó élővilágának jövőjéről.

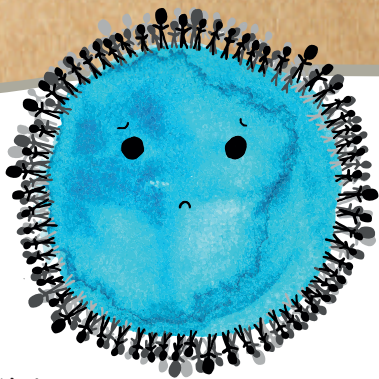
Természetes, hogy sokszor ezeket elengedjük fülünk mellett, hiszen nem is mindig vagyunk olyan állapotban, hogy be tudjuk fogadni ezeket az információkat.

Az ökológiai lábnyom mérésének azonban nem a pánikkeltés a célja, hanem az, hogy elgondolkodtasson bennünket, megmutassa, hogy mi egyének milyen, akár egészen egyszerű módszerekkel segíthetjük élhetőbbé varázsolni saját és mások lakóhelyét, hogyan óvhatjuk természeti értékeinket. Ez utóbbi Mátraszőlős esetében is nagyon fontos, hiszen gondoljunk csak bele, mennyi érték vesz minket körül a településen és az azt befogadó tájban.

Az ökológiai lábnyomunk például az alapján kerül megállapításra, mennyire hatékony otthonunk energiafelhasználása, mennyire vagyunk önellátóak, honnan és milyen élelmiszereket vásárolunk, mennyi hulladékot termelünk, azt hogyan gyűjtjük, vagy forgatjuk vissza a természetbe, hogyan közlekedünk, mennyi vizet fogyasztunk és így tovább.

Ez alapján végső soron megtudjuk, hogy ha minden egyes ember úgy élne, ahogyan mi, akkor hány Föld lenne szükséges az eltartásunkra. Persze itt vannak rajtunk kívülálló tényezők is, érdemes minél több ilyen online is elérhető tesztet kitölteni. Jó részük játékos, igen részletes, ráadásul sokat megtudhatunk rajtuk keresztül magunkról és világunkról is.

Tudtad, hogy a Föld népessége rövidesen eléri a 8 milliárd főt?

A következő oldalakon néhány gyakorlati példát, jó szokást és érdekes, meghökkentő adatot olvashatsz. Reméljük sok információ már ismerős lesz számodra.

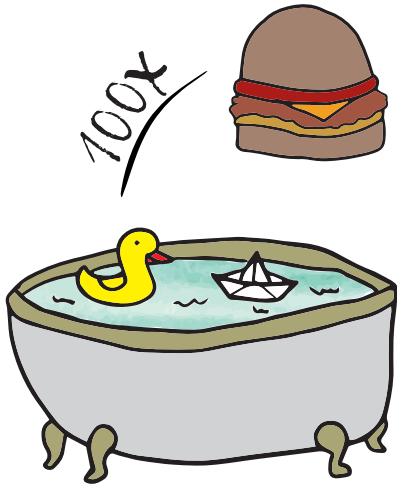
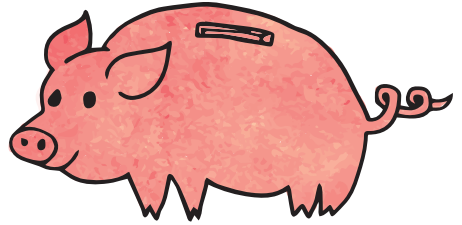
A lapozgatás után nézz utána bővebben is azoknak a témáknak, melyek mélyebben érdekelnek, beszélgetek családi, baráti körben a tudatos életmódról, adjátok át egymásnak tudásokat! Ne felejtsd, nincs olyan, hogy apró lépés, minden kis tett jellemed formálását eredményezi, légy nyitott a jövő megoldásai felé!

Egy átlagos magyar család évente akár 50 000 forintot is spórolhat, ha minimalizálja a kidobott élelmiszer mennyiségét.

50

100

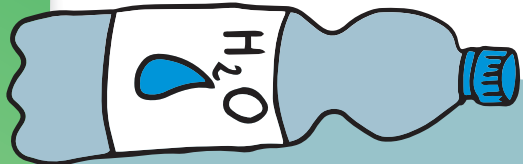
200

Csupán 1 kg feldolgozott marhahús előállításához 13 ezer liter vízre van szükség. Nehéz elképzelni ezt a mennyiséget? Segítünk, ez nagyjából annyi, mint 100 napnyi fürdővized.

Egy kilogramm csirkehús előállításához is körülbelül 5000 liter víz szükséges. Nézz utána kedvenc ételeid, italdaid víz lábnyomának!

Egy palack ásványvíz előállításának további 5 liter értékes ivóvíz rész kárba.

Hazánkban évente egy Sellaért-hegynyi konyhai hulladékot termelünk, ezért a hegyen kiépítettek egy Hasznos Hulladék Tanösvényt is. Ha legközelebb arra jársz, érdemes végigjárni.

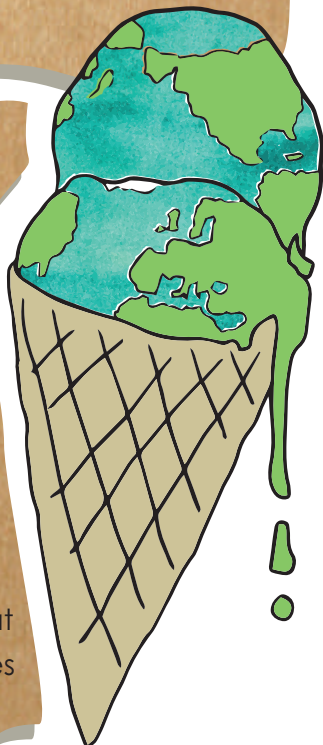

Tippeld meg, szerinted a magyarok életmódjával, fogyasztási szokásaival hány bolygóra lenne szüksége a civilizációnknak?
Nézd meg a megfejtést az oldal alján!

A világátlag ma 1,7 Föld, de a szórás hatalmas (például egyes Arab-félszigeten található olajkitermelő országok esetében 10-11, USA vonatkozásában 5 Föld).

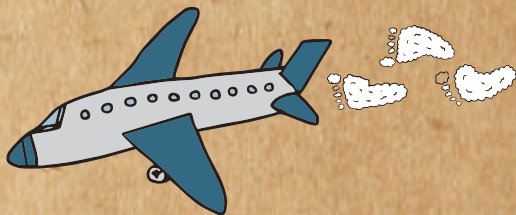
A hazai érték azt is jelenti, hogy ha egy évre vetítjük fogyasztásunkat, nagyjából az év közepéig tudunk fenntartható módon élni, a hátralévő időszakban már úgy használunk energiát, hogy az nem újul meg többé.

Általában minél gazdagabb egy ország, annál nagyobb az ökológiai lábnyoma, de kivételek vannak: pazarlóbbak vagyunk, mint a svájciak és körülbelül egy szinten vagyunk az írekkel, olaszokkal, szlovénokkal. A problémát sokszor távolinak érezzük, de mi a helyzet hazánk állapotával? Sajnos túlnyújtottunk e téren is, kinőttük az országunkat. Hiába fantasztikusak Magyarország adottságai, harmadával kellene visszafognunk az itthoni erőforrások felhasználását ahhoz, hogy meg tudjuk őrizni hazánk egészséges állapotát felnőttekorunkra, idős éveinkre és a jövő generációinak.

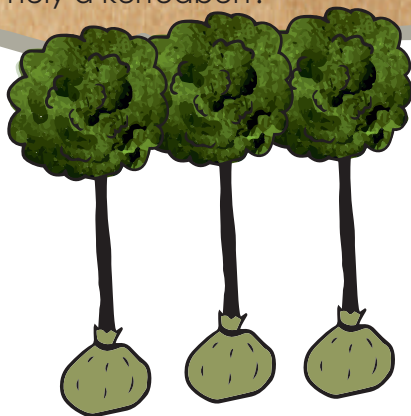

Megejtés: 2,2 Föld

Ha Európán belül repülővel utazol, egy utas széndioxid termelését egy darab fa 20 éves munkája képes csak ellensúlyozni. Ha vissza is jössz, az már két fa.

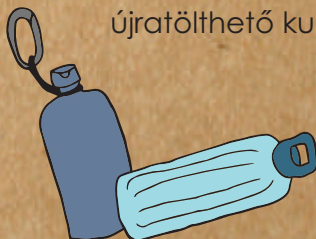
Ez azt is jelentheti, hogy mindenkinek, minden egyes közeli repülőútja után ültetnie kellene egy fát, de ha például az amerikai kontinensre repülsz át, már három új facsemetét kellene gondoznod. Van elég hely a kertedben?

ZÖLDÍTS!

Ültess ökológiailag ellenálló, szárazság- és hőségtűrő fákat! Ha lehet, igyekezz ezt őshonos fajtákkal megoldani, mivel azok szebbé, egészségesebbé varázsolják településed képét.

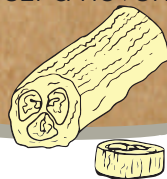
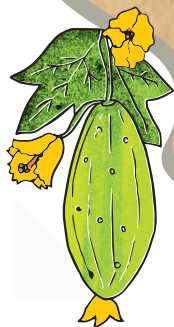
Szó volt már az ásványvizes palackokról. Tudtad, hogy egy PET palack majd 500 év alatt bomlik el teljesen? Használj újratölthető kulacsokat.

Otthon legkönnyebben a vízfogyasztás mérséklésével tehetünk szűkös javaink megóvásáért. A Föld teljes vízkészletének csupán 0,5 %-a felhasználható ivóvíz. Ez nagyon kis mennyiség, ráadásul ennek egy jelentős része iparilag kerül hasznosításra, így hát minden egyes cseppje kincset ér. Napjainkban is már több mint 2 milliárd ember számára jelent problémát az egészséges ivóvízhez jutás, egész nagyvárosok maradnak időszakosan víz nélkül. Kezdj egészen egyszerű dolgokkal, ne folyasd feleslegesen a csapot, ne tusolj három percnél tovább! Ha ezek már mind rutinszerűen mennek, lépj szintet, nézd meg, mit válthatsz ki akár esővízzel. Elképesztő és elsőre kissé furcsa megoldás lehet például a vízöblítéssel WC tartályába vezetni a mosdókagyló, vagy az edénymosogató vizét.

Tudtad hogy az eldobható pelenkák is veszélyes hulladéknak számítanak? Szerencsére ebből is létezik már mosható alternatíva, ráadásul bőrbarát! Műanyag helyett használj fát, bambuszt, luffa tököt. A természetes anyagokból készült fogkefék, fésűk szebbek és tartósabbak, mint műanyag társaik, antibakteriális és gombaölő hatásúak is, továbbá elhasználódás után gyorsan le is bomlanak. A luffa tök szivacsról ezek mind szintén elmondhatóak, ráadásul mi magunk is megtermelhetjük ezt a növényt a konyhakertünkben.

Környezetünk tisztán és rendezett állapotban tartása által egyensúlyba kerülhetünk önmagunkkal is. Egy általad szervezett közösségi szemétszedő program közösséget is teremthet, ünnepeljétek meg a munkát egy kis piknikezéssel, beszélgetéssel. A szemétszedés azonban mindig felelős munka, figyelj oda saját és társaid egészségére, használjatok megfelelő védőeszközöket, tájékozódjatok mit és hogyan szabad gyűjteni.

Kényes ügy
a használt elem,
akkumulátor.
A kifolyó sav

rendkívül veszélyes lehet, ezért

- egészségesnek tűnő darabokat is csak nagy óvatossággal távolítsatok el a környezetből és csakis kijelölt gyűjtőkbe dobjátok, vagy adjátok le! Tudtad, hogy egy darab ceruzaelem akár 1500 liter talajvizet is elszennyezhet?

Végül, de nem utolsó sorban túrázz sokat, élj sportosan, egészségesen, ökotudatosan!

Ökohős Kihívás mobil APP

Töltsd le
klímabudatosságot
erősítő játékos
applikációnkat Androidra,
vagy iOS-re!

Gyűjtsd az Ökohős
pontokat, juss el minél
magasabb szintre,
versenyezz barátaiddal.

A könnyű út nem biztos,
hogy a helyes út, általában
károsabb hatást gyakorol a
környezetre. Szokásaid
megváltoztatása a környezet
érdekében eleinte nehéznek
tűnhet, hosszútávon viszont
automatikussá válik
és még jót is tesz vele.

Ne hivatkozz mások
semmittevésére, ha te jó példát
mutatsz, azzal őket is
ösztönözheted káros szokásaik megváltoztatására!

Szöveg:

Dobozi Eszter, Kukely György, Virág Attila, Tóth Norbert

Drónfotók:

Városökológia Bt.

Fotók, grafikai tervezés:

Pabar Ági - Lefties Photo&Design

VÁROSÖKOLÓGIA

Ökohős Kihívás APP androidra:

A kiadvány a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. védelme alatt áll.